

Warszawa, 9/01/2009r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-606133-III/09/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowna Pani Minister

Uprzejmie informuję Panią Minister, że na podstawie sygnałów prasowych (m.in. „Gazeta Prawna” z 7 stycznia br.) podjąłem problem skutków prawnych zmiany niektórych przepisów k.p., wprowadzonej ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o zmianie ustawy - kodeks pracy (Dz. U. Nr 223, poz. 1460). Z art. 2 ustawy wynika, że zmiany te wejdą w życie z dniem 18 stycznia.

Art. 209¹ § 1 pkt 2 znowelizowanego kodeksu pracy nakłada na pracodawcę obowiązek wyznaczenia pracowników do udzielenia pierwszej pomocy oraz do wykonywania czynności w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji pracowników, zgodnie z przepisami o ochronie przeciwpożarowej. Oznacza to, że pracownik taki musi posiadać kwalifikacje określone przepisami ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229 ze zm.). W świetle art. 4 ust. 2 b ustawy o ochronie przeciwpożarowej osoby wykonujące czynności z tego zakresu powinny posiadać co najmniej wykształcenie średnie i ukończenie szkolenia inspektorów ochrony przeciwpożarowej lub mieć tytuł zawodowy technik pożarnictwa lub uzyskać uznanie kwalifikacji do wykonywania zawodu technika pożarnictwa w toku postępowania o uznanie nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub w Konfederacji Szwajcarskiej kwalifikacji do wykonywania zawodu regulowanego - technika pożarnictwa. Szkolenie takie prowadzi Szkoła Główny Służby Pożarniczej, pozostałe szkoły Państwowej Straży Pożarnej i ośrodki szkoleniowe w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej (§ 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 października 2005 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych oraz szkoleń dla strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej

i osób wykonujących czynności z zakresu ochrony przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 215, poz. 1823).

Okres między ogłoszeniem tej nowelizacji k.p., a jej wejściem w życie, był niezmiernie krótki, co powoduje, że znaczna część pracodawców wydaje się być zaskoczona nowymi obowiązkami. Co więcej, realizacja obowiązku wyznaczenia przez pracodawcę osoby wykonującej czynności w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji pracowników nakłada na pracodawców nowe, dodatkowe koszty wynikające z potrzeby zatrudnienia pracownika lub pracowników z ukończonym szkoleniem inspektora ochrony przeciwpożarowej lub skierowania wyznaczonego pracownika lub wyznaczonych pracowników na takie szkolenie (ich odpłatność przekracza 1200 zł na osobę). Natomiast brak realizacji tego obowiązku może narazić pracodawcę na karę grzywny od 1000 zł do 30.000 zł (art. 283 § 1 k.p.).

W mojej ocenie przy wprowadzeniu omawianej nowelizacji kodeksu pracy nie zapewniono zachowania odpowiedniej *vacatio legis*. Zgodnie z zasadą ochrony zaufania do państwa i stanowionego przezeń prawa wymóg określenia odpowiedniej *vacatio legis* powinien być odniesiony nie tylko do możliwości zapoznania się adresata normy prawnej (pracodawcy) z nowym przepisem, ale także uwzględniać możliwości adaptacji do nowej regulacji prawnej (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 marca 2003 r., U 10/01, OTK ZU Nr 3/A/2003, poz. 23).

Jak wynika z uzasadnienia rządowego projektu ustawy (druk nr 430) zmiany w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy były niezbędne ze względu na przedstawienie Polsce przez Komisję Europejską zarzutów formalnych w związku z niewłaściwym lub niepełnym wdrożeniem postanowień dyrektywy Rady 88/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz. U. WE L 89.183 ze zm.). Art. 209¹ k.p. uwzględnia w szczególności postanowienie art. 8 ust. 2 dyrektywy. W świetle tego postanowienia pracodawca powinien desygnować, celem zabezpieczenia działalności związanej z udzielaniem pierwszej pomocy, zwalczaniem pożarów i ewakuacją pracowników, niezbędnych pracowników przeznaczonych do pełnienia tych zadań. Liczba tych pracowników, ich szkolenie oraz wyposażenie powinny uwzględniać wielkość i rodzaj zagrożeń występujących w przedsiębiorstwie i/lub zakładzie.

Podobną w swej treści regulację zawarto w art. 209¹ § 3 k.p. Wydaje się jednak, że art. 8 Dyrektywy 89/391/EWG stwarza możliwości wprowadzenia regulacji bardziej elastycznej, dotyczącej w szczególności zróżnicowania obowiązków pracodawcy w zakresie ochrony przeciwpożarowej w zależności od wielkości pracodawcy mierzonej liczbą zatrudnionych pracowników. Nie ulega bowiem wątpliwości, że obecna regulacja w największym stopniu obciąża małych pracodawców. Racjonalne byłoby także inne

rozłożenie obowiązków w tym zakresie w zależności od tego, czy pracodawca jest właścicielem lub zarządcą obiektu, czy też korzysta z wynajmowanych pomieszczeń.

Działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pani Minister z wnioskiem o zajęcie stanowiska wobec podniesionych problemów.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich